

5. Колодій А. М. Принципи права України. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 208 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-30>

**LEGAL REGULATION OF SOCIAL RELATIONS IN THE USE
OF INFORMATION TECHNOLOGY IN THE UNITED STATES**

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН
У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В США**

Serebro M. V.

*Candidate of Law, Associate Professor,
Postdoctoral Student
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Серебро М. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
докторант
Ужгородський національний
університет
м. Ужгород, Україна*

Питання правового регулювання та публічного адміністрування у сфері використання інформаційних технологій набуває все більшої популярності у вчених-адміністративістів, адже тотальна інформатизація, вільний доступ громадян до будь-яких інформаційних ресурсів в Інтернет приносять не тільки позитивні результати у вигляді самоосвіти та розвитку комунікації між людьми, але й часто становлять загрозу національній інформаційній безпеці, правам і свободам користувачів цифрового контенту.

З метою належного адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері використання інформаційних технологій в Україні доцільним є дослідження відповідного досвіду зарубіжних країн. Так, одним із флагманів в питанні розвитку інформаційних технологій та забезпечення свободи слова в Інтернет є США.

О. Снопок зазначає, що коли йдеться про модерування контенту в Інтернеті, у Сполучених Штатах найчастіше посилаються на два важливіші правові положення: Першу поправку до Конституції США та розділ 230 Закону про комунікаційну порядність (Communications Decency Act) 1996 року [1].

Перша поправка до Конституції забороняє американській владі втручатися в інформаційний простір і запроваджувати цензуру (в тому числі в інтернеті), а також гарантує свободу слова, преси та зборів. Натомість 230 розділ Закону про комунікаційну порядність звільняє онлайн-спільноти, такі як Твіттер і Фейсбук, від відповідальності за те, що публікують інші люди на їхніх платформах, а також дає їм повноваження самостійно модерувати спілкування користувачів та видаляти контент, який вони вважають недоречним [2].

Таким чином, в США максимально реалізовано принцип свободи слова і правові засади використання інформаційних технологій значною мірою врегульовано нормами корпоративного права, коли власники інтернет-ресурсу самі визначають правила гри – алгоритми роботи онлайн-майданчиків.

Отже, за законом державні органи у США не мають можливості впливати на те, що пишуть користувачі у соціальних мережах. Через це модерування контенту лягає на плечі самих компаній. Для цього «Твіттер», «Мета», «Гугл» та інші компанії створили внутрішні політики – правила поведінки на платформах. За порушення цих правил користувач може втратити доступ до певних функцій соціальної мережі або до свого акаунту загалом. У межах своїх політик соцмережі регулярно видаляють тисячі дописів, коментарів та згадок: переважно це відбувається за допомогою штучного інтелекту, однак інколи йому допомагають живі модератори. Час від часу компанії також звертаються до сторонніх експертів: наприклад, «Мета» і «Твіттер» співпрацюють із фактчекерами, аби виявляти, маркувати чи видаляти неправдиву інформацію. Деякі соцмережі мають незалежні наглядові ради, які можуть скасувати або підтримати рішення компанії застосувати ту або іншу політику [2].

Такий приклад є важливим для України, адже покласти контроль за діяльністю громадян в Інтернет тільки на органи правопорядку недостатньо ефективно. Більш доцільним вбачається засобами адміністративного права зобов'язувати інтернет-провайдерів встановлювати інтернет-фільтри для блокування цифрового контенту, що пропагує культ насильства та жорстокості, містить елементи порнографії тощо. Крім того, доцільним є запозичення позитивного досвіду США щодо використання можливостей штучного інтелекту для пошуку та блокування негативного контенту, який загрожує національній інформаційній безпеці або посягає на права і свободи громадян.

Як зазначено в самій Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, впровадження інформаційних технологій, частиною яких є

технології штучного інтелекту, є невід'ємною складовою розвитку соціально-економічної, науково-технічної, оборонної, правової та іншої діяльності у сферах загальнодержавного значення [3].

О. Снопок зазначає, що попри усі свідчення нездатності соцмереж самостійно регулювати контент, якщо будь-який американець звертається до суду через порушення його прав компаніями «Мета» або «Твіттер», він майже гарантовано отримує відмову. Судова система США, посилаючись на 230 розділ Закону про комунікаційну порядність, каже про те, що платформи не несуть відповідальності за контент, який на них з'являється. Однак зараз, коли події в Інтернеті мають суттєві наслідки у реальному світі, все більше позовів потрапляють до Верховного суду США, рішення якого може змінити стан справ [2].

Так, право соціальних мереж не нести відповідальності за контент на їхніх платформах – центральна тема двох судових позовів, які Верховний суд США розглянув наприкінці лютого 2023 року. Перший із них – Гонсалес проти «Гугл» – подала сім'я американця, який загинув 2015 року в Парижі через напад прихильників «Ісламської держави». За словами родини загиблого, часткову провину за цей напад несе Ютуб (власником якого є «Гугл»), адже його алгоритми рекомендують користувачам відео про діяльність «Ісламської держави». У другій справі, Таамнех проти «Твіттер», звинувачується соцмережа у тому, що вона сприяє поширенню екстремістських ідей. Цей позов подали родичі загиблого під час нападу ІДІЛ на нічний клуб у Стамбулі в 2017 році. Вони наголошують, що Твіттер пропонував своїм користувачам відео і твіти прихильників «Ісламської держави», спонукаючи їх приєднатися до терористів. В обох справах позивачі наполягають, що алгоритми Ютуба і Твіттера – це не контент, створений користувачами, а робота самої компанії. Гугл і Твіттер у цьому випадку не є нейтральними платформами, які просто надають майданчик для поширення інформації користувачами. За допомогою алгоритмів соціальні мережі визначають, що запропонувати до перегляду конкретним людям. Саме тому, на думку позивачів, вони винні у поширенні незаконного контенту на своїх платформах [2].

У наведених справах поширення екстремістської інформації в Інтернет стало причиною фатальних наслідків, причому алгоритми Ютуба дійсно пропонують користувачу перегляд відео, які схожі на ті, що вже є в історії переглядів. Таким чином, сам відеохостінг Ютуб фактично нав'язує особі перегляд відео на певну тематику, формує

психологічну залежність та спонукає до пошуку аналогічного контенту.

На відміну від попередніх справ, які підважують право соцмереж пропонувати контент своїм користувачам, два інші кейси, які потрапили на розгляд Верховного суду США, стосуються цензури. Так, Закон Техасу забороняє великим соціальним мережам дискримінувати користувачів на основі їхньої точки зору. Заборона має кілька винятків: наприклад, соцмережі можуть видаляти контент, який підбурює до насильства або злочину, що стосується сексуальної експлуатації дітей тощо. Також Техас зобов'язав соцмережі створити прозорі процедури подання скарг користувачами, вимагає від компаній розкривати свою політику модерування контенту та раз на два роки публікувати розгорнутий «Звіт про прозорість» [2].

Натомість Закон Флориди передбачає, що кожна соцмережа має «ретельно обґрунтовувати» свої рішення щодо модерації контенту. Це правило вимагає, аби платформи надавали детальне пояснення щодо будь-якого рішення, яке виключає користувача з платформи, цензурує його або застосовує до нього тінювий бан (останнє, на думку законотворців, слід карати найбільш суворо). Закон забороняє платформам блокувати політичних кандидатів та журналістів. У Флориді вказаний закон, які і в Техасі, поширюється лише на великі платформи, залишаючи поза увагою менш популярні соціальні мережі [2].

О. Снопок зауважує, що у 2021 році, одразу після ухвалення законів у Флориді й Техасі, представники великих соціальних мереж подали до суду, аби заблокувати це законодавство. Також, посилячись на Першу поправку, вони стверджують, що мають конституційне право самостійно вирішувати, який контент розмішувати, а який ні. У Флориді суддя погодився з соціальними мережами та постановив, що закон порушує права платформ. А в Техасі суд навпаки підтримав законотворців, наголосивши, що «корпорації не мають права цензурувати те, що говорять люди». Фактично суди різних штатів дали різні відповіді на однакове питання, що змушує Верховний суд втрутитися. Саме він визначить, чи справді соціальні мережі мають право необмежено модерувати контент [2].

Таким чином, наведений приклад правового регулювання Інтернет в США демонструє неоднозначний підхід до встановлення меж свободи користувачів та операторів соціальних мереж навіть на рівні судової влади штатів. Для України такий приклад правового врегулювання є надзвичайно важливим, адже в умовах повномасштабної війни

питання протидії російській пропаганді в Інтернет є одним із ключових для органів публічної адміністрації. Поважаючи право на свободу вираження поглядів суб'єкти владних повноважень повинні вживати всі можливі адміністративно-правові засоби щодо блокування пропагандистського цифрового контенту, зокрема, шляхом блокування російських веб-сайтів, соціальних мереж та месенджерів.

Перспектива подальшого дослідження даної тематики обумовлена необхідністю дослідження досвіду держав-членів Європейського Союзу щодо правового регулювання суспільних відносин у сфері використання інформаційних технологій.

Література:

1. William A. Sodeman. Communications Decency Act, United States, 1996. URL: <https://www.britannica.com/topic/Communications-Decency-Act> (дата звернення: 02.06.2024).

2. Снопко О. Як Верховний суд США поступово стає регулятором у сфері соціальних мереж. Опора. Tech. 10.03.2023. URL: https://www.opora.ua/org/polit_ad/iak-verkhovnii-sud-ssha-postupovo-staie-regulatorom-u-sferi-sotsialnikh-merezh-24609 (дата звернення: 02.06.2024).

3. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження КМУ від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Дата оновлення: 29.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).